

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum stultitia sit filia luxuriæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

QVAESTIO XLVII.

De prudentia secundum se, in sexdecim articulis diuisa.

ONSEQUENTER post uirtutes theologicas primo considerandum est circa uirtutes cardinales de prudentia. Et primo, de prudentia secundum se. Secundo, de partibus eius. Tertio, de dono ei correspondente. Quarto, de uitiis oppositis. Quinto, de preceptis ad hoc pertinentibus. Circa primum quaeruntur sexdecim.

Primo, Vtrum prudentia sit in uoluntate, uel in ratione.

Secundo, Si est in ratione, vtrum in practica tantum, uel etiam in speculatiua.

Tertio, Vtrum sit cognoscitiua singularium.

Quarto, Vtrum sit uirtus.

Quinto, Vtrum sit uirtus specialis.

Sexto, Vtrum praesit ut finem uirtutibus moralibus.

Septimo, vtrum constituat medium in eis.

Octaui, Vtrum precipere sit proprius actus eius.

Nono, Vtrum sollicitudo, uel uigilantia pertineat ad prudentiam.

Decimo, Vtrum prudentia se extendat ad regimen multitudinis.

Vndecimo, Vtrum prudentia, quae est respectu boni proprii, sit eadem specie cum ea, quae se extendit ad bonum commune.

Duodecimo, Vtrum prudentia sit in subditis, an solum in principibus.

Tertiodecimo, Vtrum inueniatur in malis.

Quartodecimo, Vtrum inueniatur in omnibus bonis.

Quintodecimo, Vtrum in sit nobis a natura.

Sextodecimo, Vtrum perdat per obliuionem.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum prudentia sit in ui cognoscitiua, an in appetitiua.

AD PRIMVM sic procedit: Videtur, quod prudentia non sit in ui cognoscitiua, sed in ui appetitiua. Dicitur enim in 1. ad Cor. 13. 2. quod prudentia est amor, et amor non est in ui cognoscitiua, sed in ui appetitiua. Ergo prudentia est in ui appetitiua.

Primo, Si cut ex praedicta diffinitione apparet, ad prudentiam pertinet eligere sagaciter: sed electio est actus appetitiuae uirtutis, ut supra habitum est. ergo prudentia non est in ui cognoscitiua, sed in ui appetitiua.

Philos. dicit in 6. Ethic. quod in arte quidem uolens peccans, eligibilior est, circa prudentiam autem minus, quemadmodum & circa uirtutes: sed uirtutes morales, de quibus ibi loquitur, sunt in parte appetitiua, ars autem in ratione. ergo prudentia magis est in parte appetitiua, quam in ratione.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in li. 83. q. Prudentia est cognitio rerum appetendarum, & fugiendarum.

RESPOND. Dicendum, quod sicut Isidorus dicit in li. Etymol. prudens dicitur, quasi porro uidentis. Peripetax. n. est, & incertorum uidet casus: uisio autem non est uirtutis appetitiuae, sed cognoscitiuae. Vnde manifestum est, quod prudentia directe pertinet ad uim cognoscitiuam, non autem ad uim sensitiuam: quia per eam cognoscimus solum ea, quae praesentia sunt, & sensibus offeruntur. Cognoscere autem futura ex praesentibus, uel praeteritis, quod pertinet ad prudentiam, proprie rationis est, quia hoc per quandam collationem agitur. Vnde relinquatur quod prudentia proprie sit in ratione.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut supra dictum est, uoluntas mouet omnes potentias ad suos actus. Primus autem actus appetitiuae uirtutis est amor, ut supra dictum est. Sic ergo prudentia dicitur esse amor non quod essentialiter, sed in quantum amor mouet ad actum prudentiae. Vnde & postea subdit Augustinus, quod prudentia est amor boni discernens ea, quibus adiuuet ad redendum Deum ab his, quibus impediuntur. Dicitur autem amor discernere, in quantum mouet rationem ad discernendum.

AD SECVNDVM dicendum, quod prudens considerat ea, quae sunt procul, in quantum ordinatur ad adiudandum, uel impediendum ea, quae sunt praesentia, ut agenda. Vnde patet, quod ea quae considerat prudentia, ordinantur ad alia sicut ad finem: eorum autem quae sunt ad finem, est consilium in ratione, & electio in appetitu, quorum duorum consilium magis proprie pertinet ad prudentiam, dicitur enim Philosophus in 6. Ethic. quod prudens est bene consiliatus. Sed quia electio praesupponit consilium, est in appetitu praesupponit, ut dicitur in 3. Ethic. ideo etiam eligere, potest attribui prudentiae consequenter, in quantum, si electionem per consilium dirigit.

AD TERTIVM dicendum, quod laus prudentiae non consistit in sola consideratione, sed in applicatione ad opus, quod est finis practice rationis. Et ideo si in hoc defectus accidat, maxime est contrarium prudentiae: quia sicut finis est potissimus in unoquoque, ita & defectus, qui est circa finem, est pessimus: unde ibidem Philosophus subdit, quod prudentia non est solum cum ratione, sicut ars. Hec enim ut dictum est, applicationem ad opus, quod fit per uoluntatem.

ARTICVLVS II.

Vtrum prudentia pertineat solum ad rationem practicam, an etiam ad speculatiuam.

AD SECVNDVM sic proceditur. Vtrum prudentia non solum pertineat ad rationem practicam, sed etiam ad speculatiuam. Dicitur enim Proverb. 9. Sapientia est uiro prudentia: sed sapientia secunda secunda dicitur Thomae.

est boni & mali, sed boni tantum. Haec enim claudit in sua ratione determinatum appetitum ad bonum: illa autem non: sed ut ex parte rationis est susceptiva.

Philos. dicit in 6. Ethic. quod in arte quidem uolens peccans, eligibilior est, circa prudentiam autem minus, quemadmodum & circa uirtutes: sed uirtutes morales, de quibus ibi loquitur, sunt in parte appetitiua, ars autem in ratione. ergo prudentia magis est in parte appetitiua, quam in ratione.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in li. 83. q. Prudentia est cognitio rerum appetendarum, & fugiendarum.

RESPOND. Dicendum, quod sicut Isidorus dicit in li. Etymol. prudens dicitur, quasi porro uidentis. Peripetax. n. est, & incertorum uidet casus: uisio autem non est uirtutis appetitiuae, sed cognoscitiuae. Vnde manifestum est, quod prudentia directe pertinet ad uim cognoscitiuam, non autem ad uim sensitiuam: quia per eam cognoscimus solum ea, quae praesentia sunt, & sensibus offeruntur. Cognoscere autem futura ex praesentibus, uel praeteritis, quod pertinet ad prudentiam, proprie rationis est, quia hoc per quandam collationem agitur. Vnde relinquatur quod prudentia proprie sit in ratione.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut supra dictum est, uoluntas mouet omnes potentias ad suos actus. Primus autem actus appetitiuae uirtutis est amor, ut supra dictum est. Sic ergo prudentia dicitur esse amor non quod essentialiter, sed in quantum amor mouet ad actum prudentiae. Vnde & postea subdit Augustinus, quod prudentia est amor boni discernens ea, quibus adiuuet ad redendum Deum ab his, quibus impediuntur. Dicitur autem amor discernere, in quantum mouet rationem ad discernendum.

AD SECVNDVM dicendum, quod prudens considerat ea, quae sunt procul, in quantum ordinatur ad adiudandum, uel impediendum ea, quae sunt praesentia, ut agenda. Vnde patet, quod ea quae considerat prudentia, ordinantur ad alia sicut ad finem: eorum autem quae sunt ad finem, est consilium in ratione, & electio in appetitu, quorum duorum consilium magis proprie pertinet ad prudentiam, dicitur enim Philosophus in 6. Ethic. quod prudens est bene consiliatus. Sed quia electio praesupponit consilium, est in appetitu praesupponit, ut dicitur in 3. Ethic. ideo etiam eligere, potest attribui prudentiae consequenter, in quantum, si electionem per consilium dirigit.

AD TERTIVM dicendum, quod laus prudentiae non consistit in sola consideratione, sed in applicatione ad opus, quod est finis practice rationis. Et ideo si in hoc defectus accidat, maxime est contrarium prudentiae: quia sicut finis est potissimus in unoquoque, ita & defectus, qui est circa finem, est pessimus: unde ibidem Philosophus subdit, quod prudentia non est solum cum ratione, sicut ars. Hec enim ut dictum est, applicationem ad opus, quod fit per uoluntatem.

Super quasi, quadra gesima septima articulum secundum.

In articulo in ratione ad secundum, nota No uide, quod actus speculationis potest referri ad res, circa quas ueritur, si obiectum, enim uabilia, & premissas, conclusiones, discursus a tali re in talem.

lib. 83. q. 61. tom. 4.

Ca. 5. r. 1. non nihil tunc a fine.

lib. 83. q. 61. tom. 4.

lib. 83. q. 61. tom. 4.

lib. 83. q. 61. tom. 4.

lib. 83. q. 61. tom. 4.

lib. 83. q. 61. tom. 4.

lib. 83. q. 61. tom. 4.

lib. 83. q. 61. tom. 4.

lib. 83. q. 61. tom. 4.

lib. 83. q. 61. tom. 4.